

2020. NOVEMBER

A SZÍV

lelkiség, kultúra, önismeret

Ára: 820 Ft
Előfizetőknek: 705 Ft

ALAPGONDOLAT HANGULATOK

NAGY KÉRDÉS

- A világ a pandémia után
- Diplomáciai kötékhúzás a Vatikán és Kína között
- Mit tehetünk a gyerekek érzelmi viharai láttán?

SZABADSÁG ÉS ELEMELKEDÉS

Beszélgetés Karosi Júlia jazzénekesnővel

TARTALOM

12

22

Fotó: Nagy Attila / MÜPA

Tornya Erika RSCJ

Szabadság és elemelkedés

Beszélgetés Karosi Júlia
jazzénekesnővel

12

ALAPGONDOLAT

Martos Levente Balázs

Bölcsesség, mint a tenger, mély...

Hangulatok, kedély és érzelem
– meg néhány bibliai történet

16

Baán Izsák OSB

„Haragudjatok, de ne vétkezzetek!”

A régi szerzetes atyák nyomában
a békeesség és szelídség felé

19

Horváth Árpád SJ

A Magyar Sion papja

Török Csaba munkáról, pihenésről,
önismeretről
– és sok minden másról

22

Horváth Árpád SJ

Mi az, ami földob, és mi az, ami lehangol?

Jezsuita nyolcas

26

FORRÁSOK

Szabó Ferenc SJ

Mindnyájan testvérek

Gondolatok Ferenc pápa
új enciklikájáról

28

Szigeti-Cseke Zsuzsa – Szigeti László

Az egyház története nem csak a pápák története

Interjú John W. O'Malley
amerikai jezsuitával

30

NAGY KÉRDÉS

Lukács János SJ

Sebezhetőségünk jele

34

Bartók Tibor SJ

Amikor Isten „meglátogat”...

Jezsuita mentalitás régi
járványidőkben

36

Patsch Ferenc SJ

A világ a pandémia után

Politika, gazdaság, spiritualitás
– 1. rész

39

Salát Gergely

Keskeny ösvény

Diplomáciai kötélfűzés
a Vatikán és Kína között

43

ÉRTJÜK EGYMÁST?

Végh Dániel

Egy igazi zarándok

Szádeczky-Kardoss Gézával
Budapesttől Santiagóig

48

● TORNVA ERIKA RSCJ

Szabadság és elemelkedés

Beszélgetés Karosi Júlia jazzénekesnővel

Előadóművész, dalszerző, szövegíró, zenetanár. Saját zenekarát 2010 óta vezeti, a magyar jazzélet egyik meghatározó alakja. Az interjúban többek között alkotói módszeréről, hangulatokról, művészi útjáról, spiritualitásról, anyaságról vall.

– Édesanya Pászthy Júlia operaénekes. A tehetséges gyerekek általában automatikusan követik a szüleik útját, de ön viszonylag későn lépett zenei pályára, csak az ELTE filozófiaesztétika szakának elvégzése után.

– Gyerekkoromban kezdtem zenei tanulmányaimat, és korán értek az első zenei élmények. Hamar fontossá vált számomra a zenei kifejezés, de ezzel párhuzamosan megmutatkozott a bölcsész énem is. Tizenkét éves korom óta naplót vezetek, régebben verseket, novellákat is írtam. A mai napig megvan bennem ez a kettősség, a bölcsész és a zenész énem hol harcban, hol harmóniában, egymást erősítve él bennem. A gimnázium után úgy tűnt, a bölcsész oldalam az erősebb, ezért beiratkoztam az ELTE-re. De ott mindig úgy éreztem, hogy a bölcsészethez és magához a tudományos hozzáálláshoz túlságosan érzelmi oldalról közelíték meg mindent. Művészként pedig sokszor úgy érzem, bölcsész módjára vetem bele magam a munkába.

– A szülei hogyan támogatták az útkeresésben? Elvárás volt, hogy zenével foglalkozzon, vagy szabadon hagyták a szárnyprobálgatásait?

– Sohasem éreztem, hogy valamelyik irányba tereltek volna. Az viszont fontos elvárás volt, hogy ha valamit csinállok, azt csináljam végig. Például a bölcsészkar kapcsán ez a kérdés konkrétan felmerült, mert a harmadik év környékén eléggé elbizonytalanodtam, és ha nincs ez a szülői elvárás, akkor nem biztos, hogy végigcsinálom. Azt a hozzáállást is otthonról kaptam, hogy ha valamibe belefogok, azt maximalizmussal vigyem végig. Nem az volt a fontos, hogy mindenből ötös legyek, de az igen, hogy hozzam ki magamból a lehető legjobbat. Nagy segítség volt számomra, hogy feleslegesnek tűnő elvárásoknak nem kellett eleget tennem.

– Komoly filozófiai megalapozottsága hogyan hat a zenéjére?

– Akár a tanítás során, akár az alkotásban nagyon szeretek belemenni a részletekbe. Ha valamivel foglalkozom, akkor alaposan utánaolvasok.

Szeretem a tematikus programokat is. Így történt ez akkor is, amikor Geršwin-feldolgozásokból készítettünk egy estét. Ha alkotáskor felmerül, foglalkoztat valamilyen probléma – ez sokszor filozofikus kérdéseket jelent –, akkor abban elmélyedek, megkeresem a választ, a magyarázatot, és ez a zeném részévé is válik.

– Mennyire tipikus, hogy egy előadóművész maga ír dalokat? Mikor jött rá, hogy képes erre?

– A jazzben ez elég gyakori, mert maga az improvizálás is real time zeneszerzés. A jazz-zenészeknek jó formaérzékük van, általában könnyen megy nekik a komponálás is. Mivel a jazz alapvetően afroamerikai műfaj, mi pedig európaiak vagyunk, valahol van felénk egy kimondatlan elvárás, hogy definiáljuk magunkat, milyen vonalat szeretnénk képviselni a műfajon belül. Erre a legjobb mód a komponálás, saját zene vagy átiratok, hangszerelések készítése. Esetemben a komponálás oka egyáltalán nem az ennek az elvárásnak való megfelelés volt, mivel már kislányként is nagyon szerettem dalokat írni. Anyukám mesélte, hogy már egész kiskoromban voltak meglepően sötét hangulatú sanzonjaim. Amikor felvettek a Zeneakadémia jazztanszakára, teljesen evidens volt számomra, hogy a saját zene irányába szeretnék elmenni.

– Kelet-Közép-Európából érkezve mennyire van esélye sikereket elérni a világ jazzszínpadán?

– A kommunikáció nagyon átalakult az elmúlt években. Régebben sokkal nehezebb volt külföldi impulzusokhoz jutni. Most rendelkezésre áll az internet, a videómegosztó portálokra keresztül gyakorlatilag bárkitől bármit elleshetünk. Fel nőttek azok a generációk, amelyeknek a tagjai az amerikai zenészeket egy az egyben le tudják utánozni az internetről. Ez óriási előny, és nagyon érződik a zenészek tájékozottságán, tudásán. A nemzetközi érvényesülés kérdése azonban más. A magyar zenészeknek a klasszikus zenében világszinten erős a pozitív megítélésük.

A világ bármely pontján ismerik Magyarországot, tudják, hogy itt komoly zenei hagyományok vannak. Ez a pozitív előjel a jazzben még nem alakult ki. Nincs olyan támogatottságunk, mint például a lengyel jazz-zenészeknek. Én próbálok minden tőlem telhetőt megtenni azért, hogy nemzetközi szinten is elérhetővé tegyem a zenémet. Például a *Without Dimensions* című lemezen, mely egy német–holland kiadónál jelenik meg hamarosan, egy amerikai gitáros is játszik, és egy amerikai PR-os is felkarolta a programot. Külföldi kiadó nélkül nem lehet nemzetközi szinten érvényesülni. Aki pedig Amerikában szeretne ismert lenni, annak ott kell lennie, ott kell élnie.

– Kinek szánják az új lemezt?

– Nagyon modern az anyag, a klasszikus muzsika és a jazz mezejében mozog. Nagy tér nyílik benne az improvizációnak, de sok helyen a megszólalás inkább klasszikus irányba viszi a zenét. Műfajokon átívelő projekt. *Bartók* és *Kodály* zenei örökségét is beleszórtam. Még nagyon friss, de a visszajelzésekből úgy érzékelem, hogy izgatja a hallgatóságot. Azt hiszem hangulatilag is elég erős lett. Ez *Ben Monder* gitárosnak is köszönhető. Hangzásban annyira széles és színes a paletta, hogy szinte egy egész szimfonikus zenekar megszólal a játékában.

– Lehet ezt a zenét egyfajta „hangulatjelentésként” is felfogni?

– A lemez címe is mutatja: olyan élményről van szó, amely kiragad térből és időből, dimenzió nélküli lebegést ad. Ezt a hangulatot szerettem volna közzélni és megörökíteni.

– Jól értelmezem, hogy ez a lebegés – az élők lebegése – az erős jelenlét dimenziója? Ahol csak az itt és most van, ami jóval gazdagabb, mint amit a hétköznapokban meg tudunk élni? Lehet, hogy ez a zene kaput tud nyitni a spirituális jelenlétbe?

– Nekem nagyon fontos a zenében a transzcendens élmény. Egyre fontosabb. A zeném is spirituális irányba fejlődik. Már a kezdetektől volt egy ilyen vonulata, de ez egyre erősebb bennem. ►►

►► Kicsit ellentmondásosnak tűnik a gondolat, hogy a zene, ami térben és időben létezik, kiragad az adott térből és időből – de pontosan így jön létre ez a spirituális élmény. Az alkotás és az improvizáció közben átélt flow-élmény is nagyon hasonló ehhez.

– **Ez már a szavak nélküli kontempláció világába vihet át bennünket.**

– Az éneklés lélekből fakad. Nem véletlen az imádkozással való szétválaszthatatlan kapcsolata. Éneklés közben olyan réteget mozgatjuk meg a lelkünknek, ahová a szavak nem képesek elhatolni. Emiatt sokszor el is hagyom a szavakat éneklés közben. A lélegzet, az énekhang elemel. Az új kompozícióim címei is jelzésértékűek. Inkább hangulatban vagy inspirációként vannak az adott mű mellett, lelki folyamatokat jelölnek, de semmiképp sem programok.

– **Eddigi albumait nézve látszik-e valamiféle folyamat, honnan jön és merre halad?**

– Stílusban két irány jelenik meg nálam. Az egyik a saját zeném, az alkotói énem útja. A másik egy előadói vonal, ez stílusban kicsit talán populárisabb, itt inkább feldolgozások vannak. Ennek a folyamatnak része Gershwin vagy *Cole Porter*. Ebben fontos számomra, hogy jazzénekesként is definiáljam magam. A másik kérdés az öndefiníció, amit már érintettünk. A Kodály-módszernek köszönhetően a népdalokon keresztül tanultam meg a zenét, a rela-

tív szolmizációt, a dallamírást. Bartók-kórusműveket is korán kezdtem énekelni, ezek nagyon nagy hatással voltak rám, illetve a zongoratanulmányaimat is *Mikrokozmosz*-darabokkal kezdtem el. Ezek a hatások mind belém ivódtak. Alkotóként és előadóként is azt a kérdést görgetem magam előtt folyamatosan, hogy ki vagyok én ebben az egészben. Fontos, hogy magamat definiáljam, keressem, belerakjam a zenembe azt, ami belőlem jön, a kultúrám-ból, az anyanyelvemből. Ezeket mindig tudatosan próbáltam keresni. A *Hidden Roots* lemezembe szőttem először népdalokat, a mostani lemezen pedig talán még merészebb feladatra vállalkoztam a Bartók- és Kodály-darabokkal.

– **Hol tart az öndefinícióban?**

– Azt érzem, hogy a helyemen vagyok. Nagyon sok út nyílik ebből a pozícióból. Mindig vannak a fejemben ötletek, hogy merre tovább. Szeretem úgy megélni a jelent, hogy nem direkt módon döntöm el, merre megyek, hanem hagyom alakulni. Amikor egy konkrét lehetőség adódik, több mindent tudok előhívni, majd a megoldás szinte magától „kigördül”. Zenei folyamatok megvalósítása-

kor is leginkább ezt az utat szeretem követni.

– **Anyaként hogyan változott a művészete?**

– Az, hogy anyává váltam, nagyon sokat ad nekem. A kisfiamra való várakozás nagyon fontos időszak volt számom-

ra. Aztán a szülés élménye is meghatározó volt, hihetetlen nagy erőt adott. Sok öröm van az anyaságban, ahogy újra felfedezem a világot a kisfiam kérdései által, amiket újra és újra meg kell válaszolni. Az anyaszerep a nőiségem mélyebb rétegét mutatta meg számomra. Ezt először a színpadon éreztem, de az alkotásra is hatással van. Az új lemezemben is ezeket az élményeket dolgozom fel. Olyan témák kerülnek elő, mint az újjászületés, az álmatlanság, ami szintén hozzátartozik az anyai élethez, vagy a prousti akaratlan emlékezés. Ezeket a témákat nagyrészt az anyaság inspirálta. Prak-

tikusan sokszor nem könnyű összeegyeztetni a szerepeket, amelyekben helyt kell állnom. Az alkotáshoz keltenek nyugodt pillanatok, amikor el tudok mélyülni. Sokszor elég nehéz megteremteni, hogy csak a komponálással tudjak foglalkozni. Hálás vagyok, mert ehhez nagy segítséget kapok a férjemtől és a szüleimtől.

– **Férjével együtt zenél. Szétválasztható-e a családi élet és a művészet, az alkotómunka? Hogyan inspirálják egymást?**

– Nem lehet szétválasztani az embert és a zenéjét. Nem tudok hosszú távon együtt zenélni olyan személylyel, akit nem szeretek, akit emberként nem tudok elfogadni. A mi esetünkben az a speciális, hogy egy-egy koncertidőszakban vagy egy kiéleztettebb helyzetben a színpadon a férjem minden rezdülését, izgulását jobban érzékelem. Ez hatással van rám is. Ugyanakkor mindig megmutatjuk egymásnak az ötleteinket, és ez segíti az alkotói folyamatokat. A hétköznapiakban együtt megélt helyzetek is gazdagítanak bennünket, emiatt a kapcsolatunkat egy erősebb dimenzióban tudjuk megélni. A napi munkaritmusunk is azonos. Egy

teljesen civil partner nehezen értene meg olyan problémákat, amelyekkel egy művésznek szembe kell néznie. Egy nagyobb koncert előtti intenzív időszakban mondjuk nem az a legfontosabb, hogy megfőzzem az ebédet, hanem az, hogy megírjam a kottákat, és még egy próbát be tudjunk tenni este nyolctól tízig, és ez az én férjemnek teljesen természetes.

– **Már javában tart a pandémia második hulláma: hogyan rendezte át az életüket a Covid-helyzet?**

– Teljesen átrendeztem mindent, de nemcsak az időbeosztásunkat, a munkáinkat, hanem a tudatunkat is átforgalmaztam. Nem tudunk előre tervezni. Nap mint nap lemondanak különböző programokat. Ez a teljes bizonytalanság alkotóként nagyon megvisel, mert nagyrészt a jövőben élek, és ez le van blokkolva. Nem tudjuk, mikor hol fogjuk bemutatni az új lemezt, nem tudjuk, eljöh-e az amerikai sztárvendégünk. Ezek a körülmények borzasztóan megnehezítik az alkotást. Egyik napról a másikra élünk, sodródunk, ez egy ilyen időszak. Remélem, hamarosan vége lesz, és visszarendeződhet a tudatunk is, már amennyire ez lehetséges. ■

